

Bài 14. HOẠT ĐỘNG NÔNG NGHIỆP Ở ĐỜI ÔN HOÀ

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

1. Về kiến thức

HS cần :

– Biết được nền nông nghiệp tiên tiến đời ôn hoà đã tạo ra được một khối lượng lớn nông sản có chất lượng cao đáp ứng cho tiêu dùng, cho công nghiệp chế biến và cho xuất khẩu, khắc phục những bất lợi về thời tiết, khí hậu gây ra cho nông nghiệp.

– Biết hai hình thức tổ chức sản xuất nông nghiệp chính : theo hộ gia đình và theo trang trại ở đời ôn hoà.

2. Về kĩ năng

– Củng cố kĩ năng phân tích thông tin từ ảnh địa lí.

– Rèn luyện tư duy tổng hợp địa lí.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Khác với những bài trước, ở bài này các ảnh địa lí chủ yếu được dùng để minh hoạ cho bài giảng. Vì thế, cách khai thác ảnh của GV cũng phải thay

đổi : GV vừa dùng ảnh để minh hoạ cho bài giảng, vừa dùng ảnh để mở rộng sự hiểu biết của HS về cách tổ chức sản xuất nông nghiệp, về cách khắc phục những bất lợi do thời tiết, khí hậu gây ra ở đới ôn hoà.

2. Nền nông nghiệp đới ôn hoà là nền nông nghiệp hiện đại, sản xuất nông sản hàng hoá cho thị trường. Hai nét nổi bật của nông nghiệp đới ôn hoà là : tổ chức sản xuất khoa học và áp dụng những thành tựu của khoa học kĩ thuật.

3. Trọng tâm bài học : Mục 1. Câu hỏi trọng điểm : Câu 2.

III – CÁC PHƯƠNG TIỆN DẠY HỌC CẦN THIẾT

– Tranh ảnh về sản xuất chuyên môn hoá cao (trồng trọt, chăn nuôi) ở đới ôn hoà như ở Bắc Mĩ, Nam Mĩ, Ô-xtrây-li-a, Bắc Âu, Đông Âu...

– Bản đồ nông nghiệp của Hoa Kì (để minh hoạ về các vành đai nông nghiệp) hoặc vẽ phóng to bản đồ nông nghiệp Hoa Kì.

– Tranh ảnh về sản xuất nông nghiệp ở đới ôn hoà.

IV – GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC BÀI MỚI

1. Lời giới thiệu

Trong lời giới thiệu, GV phác hoạ hai nét về nền nông nghiệp ở đới ôn hoà :

– Do hoàn cảnh lịch sử, phần lớn các nước ở đới ôn hoà có nền nông nghiệp tiên tiến, môi trường đới ôn hoà đã sớm được cải tạo để phục vụ cho sự phát triển nông nghiệp.

– Nông nghiệp ôn đới dùng khoa học kĩ thuật để khắc phục những bất lợi về thiên nhiên, nâng cao chất lượng nông sản và năng suất.

2. Gợi ý dạy mục 1

Trong mục 1, GV phân tích cho HS thấy tính chất tiên tiến của nền nông nghiệp ở đới ôn hoà.

Bước 1 : GV cho HS đọc đoạn văn "Tổ chức sản xuất... nông nghiệp" và đặt câu hỏi :

– Có những hình thức tổ chức sản xuất nông nghiệp phổ biến nào ở đới ôn hoà ?

– Giữa các hình thức này, có điểm nào khác nhau (về quy mô) và giống nhau (trình độ sản xuất tiên tiến và sử dụng nhiều dịch vụ nông nghiệp).

Bước 2 : GV hướng dẫn HS quan sát hình 14.1 với các hộ dân, hình 14.2 với các trang trại để minh hoạ.

Ảnh 14.1 cho thấy cảnh đồng ruộng I-ta-li-a canh tác theo hộ gia đình với những mảnh ruộng lớn nhỏ khác nhau và nhà cửa của từng hộ gia đình riêng lẻ trên mảnh ruộng của mình. Ảnh 14.2 cho thấy cảnh trang trại ở Hoa Kỳ, mỗi một hộ gia đình canh tác trên một mảnh đất rộng 200 ha (các mảnh đất có diện tích gần bằng nhau), khu nhà ở, nhà kho cũng rộng hơn. GV cần lưu ý HS đến trình độ cơ giới hoá nông nghiệp ở các trang trại thường cao hơn ở các hộ gia đình trong cả lĩnh vực trồng trọt và chăn nuôi. GV đặt câu hỏi cho HS : Tại sao để phát triển nông nghiệp ở đới ôn hoà, con người phải khắc phục những khó khăn do thời tiết (biến động bất thường), khí hậu (ít mưa, có mùa đông lạnh, có đợt nóng đợt lạnh đợt ngọt,...) gây ra ? Sau đó, GV yêu cầu HS quan sát các ảnh 14.3, 14.4, 14.5 và nêu một số biện pháp khoa học kĩ thuật đã được áp dụng để khắc phục những bất lợi đó.

GV có thể tiến hành qua 2 bước :

- Dựa vào các ảnh 14.3, 14.4 và 14.5, yêu cầu HS trình bày cách khắc phục lượng mưa ít để có đủ nước tưới cho cây trồng bằng các hệ thống kênh mương để đưa nước đến tận từng cánh đồng (như hình 14.3) hoặc bằng hệ thống tưới tự động vừa tưới khoa học, vừa tiết kiệm nước (như hình 14.4 và 14.5).

- Dựa vào các nội dung trong SGK, yêu cầu HS trình bày :

+ Cách khắc phục những bất lợi do thời tiết thất thường (sương giá, sương muối, mưa đá, đợt khí nóng, đợt khí lạnh,...) :

- Bằng tấm nhựa phủ lên các luống rau.
- Bằng các hàng rào cây xanh trên đồng ruộng.
- Bằng hệ thống tưới phun sương tự động có thể phun cả hơi nước nóng khi cần thiết để bảo vệ đồng ruộng chống sương giá.

+ Cách khắc phục những bất lợi do khí hậu có mùa đông lạnh bằng trồng cây trong nhà kính.

Bước 3 : GV hướng dẫn HS rút ra được 3 nội dung sau đây :

- Để có nông sản có chất lượng cao và phù hợp với yêu cầu của thị trường, cần coi trọng biện pháp tuyển chọn các giống cây trồng và vật nuôi.

- Để có một số lượng nông sản lớn, cần tổ chức sản xuất nông nghiệp quy mô lớn theo kiểu công nghiệp.

– Để có nông sản chất lượng cao và đồng đều, cần phải chuyên môn hoá sản xuất từng nông sản.

GV nêu cụ thể các biện pháp được áp dụng trong nông nghiệp ở đới ôn hoà (như tạo giống bò cho nhiều sữa và giống hoa hồng đen ở Hà Lan, tạo giống lợn nhiều nạc ít mỡ ở Tây Âu, tạo giống ngô năng suất cao, giống cam, nho không hạt ở Bắc Mỹ, chăn nuôi bò sữa, bò thịt theo kiểu công nghiệp...).

3. Gợi ý dạy mục 2

Trong mục này, GV cho HS nắm được các sản phẩm nông nghiệp chủ yếu của đới ôn hoà và thấy được các sản phẩm này được sản xuất phù hợp với đặc điểm khí hậu, đất đai của từng kiểu môi trường.

Bước 1 : HS điếm qua các sản phẩm nông nghiệp chủ yếu từ vĩ độ trung bình lên vĩ độ cao theo trình tự và nội dung ở mục 2.

Trước khi kể ra các loại nông sản, GV yêu cầu HS nhắc lại đặc điểm của khí hậu địa trung hải (có mùa hạ khô nóng, mưa mùa thu, nắng quanh năm), ôn đới hải dương (mùa đông ẩm áp, mùa hạ mát, mưa quanh năm), ôn đới lục địa (mùa đông lạnh, mùa hạ nóng và có mưa) hay ôn đới lạnh (mùa đông rất lạnh, mùa hạ mát và có mưa). Đối với những vùng có những kiểu khí hậu chưa được học như gió mùa ôn đới (mùa đông ẩm và khô, mùa hạ nóng và ẩm), hoang mạc (rất nóng và rất khô)... thì GV nên cung cấp cho HS tính chất của các kiểu khí hậu này trước khi nói đến các nông sản chủ yếu của địa phương.

Bước 2 : Từ các sản phẩm nông nghiệp của từng kiểu môi trường, GV hướng dẫn HS rút ra nhận xét :

- Sản phẩm nông nghiệp đới ôn hoà rất đa dạng.
- Sản phẩm nông nghiệp chủ yếu của từng kiểu môi trường đều khác nhau.

V – GỢI Ý TRẢ LỜI CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP CUỐI BÀI

Câu 1 yêu cầu HS phải nêu được 3 biện pháp chính mà đới ôn hoà đã áp dụng để tạo ra được một khối lượng nông sản lớn có giá trị kinh tế cao với các dẫn chứng cụ thể :

- Biện pháp tuyển chọn giống cây trồng, vật nuôi để đáp ứng đúng yêu cầu của thị trường.
- Biện pháp tổ chức sản xuất nông nghiệp quy mô lớn theo kiểu công nghiệp.

– Biện pháp chuyên môn hoá sản xuất một vài cây trồng, vật nuôi có ưu thế của từng vùng.

Câu 2. Yêu cầu HS trình bày được các sản phẩm nông nghiệp chủ yếu của từng vùng khí hậu, từ vĩ độ thấp lên vĩ độ cao như nội dung trong bài.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- *Tìm hiểu Trái Đất và loài Người* – Nguyễn Hữu Danh – NXB Giáo dục, 2001, (trang 121 – 122).
- *Môi trường (tập I)* – Lê Huy Bá – NXB Khoa học và kĩ thuật, 1997 (trang 97 – 98).